

Deoarece dacă acum Emily se retrăsese în sine, în această nouă activitate, așa cum o făcuse pe vremea când fusese leneșă și visătoare, măcar de data asta imaginea ei de sine era cât se poate de vizibilă, căci mi se prezenta în forma costumelor ei fantastice.

Primul ei autoportret... găsisese o rochie veche, albă, cu flori roz. Pe alocuri era pătată și tocită. Tăie aceste porțiuni. Bucăți de dantelă și tul, mărgele și eșarfe au fost adăugate și înlăturate la o ținută-caleidoscop care se modifica în funcție de nevoile ei. Cel mai adesea era rochie de mireasă. Apoi era o rochie de tânără – acea declarație ambiguă de naivitate creată de obicei de o viziune mai matură decât aceea a purtătoarei, de un ochi care vede fragilitatea anumitor tipuri de haine pentru fete ca fiind expresia evanescenței aceluia trup. Era cămașă de noapte atunci când îi purta transparența peste corpul gol. Era rochie de seară, uneori chiar și atunci când Emily nu intenționa asta, căci duritatea ei, prezența continuă a scuturilor ei de apărare, îndepărta inocența din orice îmbrăca, astfel încât putea să aibă flori în mâini și în păr în încercarea de a întruchipa Primăvara într-o versiune personală, și cu toate astea să aibă înfățișarea unei femei care a calculat suprafața precisă de trup pe care o va etala la un dineu. Această rochie a fost pentru mine o experiență emoțională. M-a înspăimântat. Din nou, era o chestiune legată de neajutorarea mea în ceea ce o privea pe Emily. O credeam capabilă să iasă pe trotuar purtând rochia aia. Acum consider că am fost proastă: cei în vârstă

au tendința să nu vadă – au uitat! – persoana aceea ascunsă în tânăra ființă, cel mai viguros și mai puternic membru al distribuției din trupul adolescentului, sinele care poruncește, alege experiențele și protejează.

Și apoi să văd acum această creație, într-o astfel de perioadă de sălbăticie și anarhie, acest arhetip al rochiei de fată – sau, mai degrabă, acest compozit de arhetipuri, felul în care acest copil, fetița asta, descoperise materiale pentru visurile ei în grămezile de gunoi ale bătrânei noastre civilizații, le găsisese, le prelucrase și, în ciuda a toate, dăduse viață imaginilor ei de sine... însă niște imagini atât de vechi, de indestructibile și atât de *irrelevante* – toate acestea m-au copleșit și m-am retras din scenă, hotărâtă să nu spun nimic, să nu arăt nimic, să nu trădez nimic. Și mare noroc că am făcut-o. Emily purtă costumația prin apartament, o fată goală sub un văl; o purtă țanțoș, cu sfială, cu îndrăzneală, cu teamă; „proba“ nu o rochie, ci autoportrete, iar eu parcă nici nu eram acolo, căci nu mă băga în seamă. Ei, desigur, presiunile exercitate asupra intimității fiecăruia ne-au învățat cum să absentăm refugiindu-ne în solitudini interioare, eram cu toții experți în a fi cu alții fără să fim cu ei.

Însă chiar nu știam dacă să râd sau să plâng; am făcut un pic din amândouă atunci când, desigur, nu mă putea vedea. Căci era atât de ridicolă și, de asemenea, atât de curajoasă și inventivă, cu ochii ei căprui, direcți și sinceri – ochii ei englezești, camaradereschi, lipsiți de orice subtilitate, judecând totul

cu prudență; cu tentativele ei de a-și machia fețișoara proaspătă, ofilindu-se în spatele vălurilor de harem, cu trupul înțepenit în poze „seducătoare”. Rochia asta a captivat-o săptămâni în șir. Apoi, într-o zi, Emily luă foarfeca și tăie partea de jos, într-un gest de nerăbdare batjocoritoare: ceva nu-i convenise sau îi convenise și totul se terminase, nu mai era necesar. Aruncă legătura uzată într-un sertar și începu un nou proces de reinvenție.

Urmă o perioadă prelungită de vreme rece. Chiar a nins un pic. În apartamentul meu căldura era un vizitator mult râvnit și, ca toată lumea, purtam și noi aproape la fel de multe haine înăuntru ca și afară. Emily luă pieile de oaie și-și croi o tunică lungă, teatrală. O legă la brâu cu niște șifon stacojiu și o purtă peste o cămașă veche pe care o luase din dulapul meu. Fără să-mi ceară voie. Nici nu pot să spun cât de încântată am fost când a făcut asta. Era un semn că Emily simțea, în sfârșit, că avea anumite drepturi în ce mă privea. Dreptul copilului de a fi obraznic, de exemplu; însă era mai mult de atât: când o persoană matură sau mai în vârstă descoperă că o persoană tânără a luat pur și simplu ceva, un lucru personal, mai ales dacă este o expresie puternică sau afirmarea unei etape a vieții (cum este o rochie albă cu flori roz pentru o tânără), ce eliberare reprezintă acest lucru, ce șoc, un șuvoi de apă rece pe carnea încrețită, dacă vreți, dar o eliberare. *Acest obiect îmi aparține mai degrabă mie decât ție* – spune actul furtului; *mai degrabă mie pentru că eu am mai*

*multă nevoie de el, se potrivește cu etapa mea de viață mai bine decât se potrivește cu a ta, tu ai ieșit din ea... și probabil că euforia pe care o eliberează este chiar un indiciu al unui eveniment care se va întâmpla în viitor, al aceluși moment când persoana respectivă vede în ochii oamenilor afirmația – încă inconștientă, poate : Poți să-ți predai viața acum, nu mai ai nevoie de ea, o vom trăi noi în locul tău, pleacă, te rugăm.*

Cămașa făcuse parte treizeci de ani din garderoba mea, fusese cândva un lucru sofisticat, era din mătase verde, fină. Acum era purtată pe sub fanfaronada din piei de oaie a lui Emily și chiar când mă luptam cu nevoia de a spune : „Pentru numele lui Dumnezeu, nu poți ieși în ținuta asta de brigand, ți-o cauți cu lumânarea!“ – ea lăsă drăcia să se dezintegreze, deoarece era doar însăilată și prinsă laolaltă cu ace, la fel de efemeră ca o reverie.

Și astfel ne-am văzut de viață. Ea nu ieșea din apartament în nici una dintre creațiile ei fanteziste și am observat că acestea deveneau tot mai utilitare.

Lăsă în urmă crisalidă după crisalidă și apoi, din cauza jenei de a fi risipit atât de multe, îmi ceru brusc și fără grație, dar în felul ei *groaznic* și exagerat de politicos, niște bani și se duse singură prin piețe. Se întoarse cu niște haine second-hand care cu un singur pas de uriaș o transformară dintr-o copilă cu viziuni de sine fantastice într-o fată sau, mai degrabă, o femeie. Pe atunci nici nu împlinise paisprezece ani, însă ar fi putut la fel de bine să aibă șaptesprezece sau optsprezece, iar asta s-a întâmplat

într-o explozie de ordinul zilelor. Mă gândeam acum că probabil eroii trotuarului vor fi mai prejos de ea ; că ea, o tânără femeie, va pretinde ceea ce natura ar fi ales de fapt pentru ea, un tânăr de șaptesprezece sau optsprezece ani ori chiar mai mult.

Însă mulțimea, grupul, banda – nu era încă un trib, însă era pe cale de a deveni, suferise o creștere forțată, la fel ca Emily. Câteva săptămâni fuseseră de ajuns. Pe când zăpada albise trotuarele și intensificase negrul crengilor care își legănau volănașele de verde proaspăt, se retrăsese și apoi venise din nou, pe când Emily se împerechease în imaginația ei cu eroi romantici, directori executivi și despoți de harem, cam zece tineri ieșiseră din deghizarea lor de moco-fani și prostovani și stăteau seara pe sub copaci, plimbându-se țanțoși în haine viu colorate, iar fetele din vecinătate li se alăturaseră. Acum, în după-amiezile din ce în ce mai lungi ale începutului de primăvară, chiar și treizeci sau mai mulți tineri erau priviți, uneori, de la sute de ferestre. De acum cartierul pricipuse că un fenomen despre care noi crezuserăm că se putea întâmpla doar în regiunile estice se năștea în fața ochilor noștri, pe propriile noastre străzi, unde până acum păruse că, în cel mai rău caz, nimic nu se putea întâmpla în afară de trecerea unor migrații străine.

Auziserăm că același lucru se putea observa și în alte părți ale orașului. Nu doar pe trotuarele noastre se strângeau tineri cuprinși de admirație și apoi de emulația triburilor migratoare ; și, pe când se între-

ceau, deveneau un trib. Cu toții știam, înțelegeam și se vorbea despre asta în ceainării, puburi și prin toate locurile de adunare obișnuite : se discuta, devenea știre, punea lucrurile în mișcare. Știam că în curând tinerii noștri vor pleca ; scoteam sunetele rituale de uimire și îngrijorare ; însă acum, că se întâmpla, toată lumea știa că fusese sortit să se întâmple și ne minunam de lipsa noastră de prevedere... și de miopia celorlalți, în ale căror cartiere nu exista încă acest fenomen și care se credeau imuni.

Emily începu să se dea în spectacol. Mai întâi de la fereastra noastră, asigurându-se că era văzută, și apoi afară, pe trotuar, plimbându-se pe acolo ca și cum nu era conștientă de tinerii de peste drum. Această perioadă dură mai mult decât mă așteptam ori decât avea ea nevoie ca să fie acceptată. Cred că acum, când venise momentul, îi era teamă să facă acest pas mare departe de adăpost, de copilărie, de libertatea fanteziei : căci acum semăna cu celelalte fete și trebuia să se comporte și să gândească la fel ca ele. Iar ele cum arătau ? Ei bine, elementul cheie al hainelor de migrator era, desigur, trebuia să fie, caracterul practic, utilitatea stilizată. Pantalonii, jachetele, puloverele și eșarfele, toate groase, rezistente și călduroase. Însă din piețe, din gropile de gunoi, din vechile depozite provenea ceea ce părea a fi o rezervă nesfârșită de haine vechi „la modă“, care puteau fi adaptate sau, în orice caz, transformate în tot felul de lucruri. Astfel încât semănau cu țiganii, cei de pe vremuri, și asta din același motiv. Trebuiau să aibă